

KAPELNÍK jedním kruhem

„Jirko, pojd se mnou na údolního Kapelníka.“

„Teď navečer? Ty jsi ztratil rozum, Josko.“
„Neměl bych na vojné klid. Co kdyby to zatím někdo vylezl?“

Jirka kroutí hlavou. To je nápad. V půl páté po práci jít dělat do Skaláku prvovýstup. A k tomu jaký prvovýstup!

Písek chřupe pod nohama. Smrky tiše šumí. Mezi větvemi probleskují bílé prsty skal.

Skalák je zkamenělá fantazie. Svojně stojí pohromadě Poustevník, Mnich, Čertík, Krasavec, Náhrobek, Vlč i Laňka. Dráždí člověka, aby si vymýšlel: Proč mlčí tajemná Sfinga? Co asi ví o ztepilém Kapelníkovi, kterého oddělili od Taktovky prozaickou stezkou? Proč neví pověť strhujícími kontrasty? Anebo snad zkameněly pro radost chlapcům s lanem přes rameno?

Kapelník trčí k nebi jako zdvižený šedesátimetrový ukazováček. Mene tekel hruboskalského skalního města. Zub času odvedl dokonalou řemeslnou práci. Ohlodal skálu se všech stran tak dovedně, že ani oko se nemá na čem zachytit.

A přece jednoho dne stanuli na vrcholu Kapelníka horolezci. Prokličkovali od severu tenkými spárkami, přes římsy, police, lávky a žláby, plotnami, stěnkami, po krajkách, voštinách, po madlech a bříškách až docela nahoru. Poté objevují němečtí lezci jižní stěnu. Úžasně strmou převalou zed z drsného kamene. V roce 1928 útočí Funke. Zapouští dva kruhy a musí dolů. „Tudy to nikdy nepůjde!“ volá a hledá bezvysledně jinou cestu.

Tu našli až v roce 1934 Jeschke a Seyffert. Horní část věže ovinuli krásnou krkolomnou spirálou od východu napříč jižní stěnou k západní hraně a na vrchol. Jejich následovníci píšou do průvodce obtížnost VII b. Na pískovci nestačí obvyklá šestimístná stupnice těžkosti. A pro Jeschkeho cestu nestačila ani sedmimístná. Přidali tedy ještě dva stupínky. Funke se však nevzdal. Nakonec i on objevil na Kapelníka svou cestu. Od severu k západní hraně a v horní části ji navázal na Jeschkeho.

Tři těžké vystupy k vrcholu jedné věže, na nichž si lezci zkouší, mohou-li se měřit s mistry, nejsou málo. Stačily by, kdyby... kdyby alespoň jedna z nich vedla nádhernou jižní stěnou.

Údolní stěna Kapelníka nejde generaci mladých z hlavy. To by byl prvovýstup! Šedesát metrů převisu v ideální spádnicí vrcholu.

Funkeho kruhy přilákaly několik nedočkavců, kteří se chtěli přesvědčit, že to opravdu dál nejde. Přibýly další čtyři kruhy. Avšak nadarmo. I tak výtěný lezec jako Vojta Nejedlo se dostal sotva do poloviny. Ani by to nebylo fér. Stěna musí pustit bez zbytečného železa nebo vůbec ne. To je přísný zákon horolezectví. Skoby s kruhem pouze zajišťují, neleze se po nich. Na to jsou „piskaři“ citliví.

Jednoho dne všechny kruhy z údolní stěny zmizely. Kdosi s vrcholu slanič a všechny je vytloukl. Znešvařující otvory zahladil do ztracena cemen-

tem... Jižní stěna byla opět panenská. Čekala na svůj velký den.

Mraky se honí po obloze. Písek chřupe pod nohama. Smrky tiše šumí...

Joska a Jirka spěchají ke Kapelníkovi. Jdou rovnou pod jižní stěnu. Je půl páté odpoledne 6. září 1961. Pokrývač Joska přišel rovnou se střechy, ani se nemusel převlékat. Jirka rozmotává lano a Joska se pečlivě navazuje. Přes rameno navléká sadu různých dlouhých a rozličných silných smyček. Štíhlý, šlachovitý, soustředěný.

Kolikrát již Joska vysedával pod touto stěnou a prohlížel ji ze všech stran. Vpíjel do ní svůj zrak, lezl očima, ohmatával ji na dálku. Její obraz ho neopouštěl ani ve snu. A teď by ji měl přenechat někomu jinému?

„Jirko, lezu...“

Jirka si rozvážně ovíjí lano kolem šíje a začíná jistit. Prvý důvěrný dotek skály a Joskovo rozochvění vyprchává. „Tahle tenká převislá spárka (je tady vůbec něco nepřevísleho?) mi dá co proto...“ pomyslí si.

Na pískovci se neleze silou, ale „hlavou“. Vyvažuje se, balancuje, vzpírá, přenáší váhu, spáruje, sokolikuje, leze se na tření. Po pískovci se musí umět lézt. Joska je tu doma od patnácti let.

Prvých dvanácti metrů převisu rozproudilo krev. Je nejvyšší čas myslet na zajištění. Joska se jednou rukou přidrží a levičkou stahuje s ramene smyčku. Uzel zastrčí do spáry a zatáhne. Vniká do dutiny a tahem dolů ho nikdo nevytrhne. Na uzlu si může odpočinout. Pátavě hledí nahoru. Spára se vytrácí do stěny. Chce to několik rychlých kroků doleva. Dva další uzlíky mizí ve spáře. Je již téměř 20 metrů vysoko. Tu Joska radostně vykřikne: „Jirko, jsou tu hodiny!“ Tak se říká větrem vyholdaným dutinám v pískovci, které se podobají přesýpacím hodinám. Spolehlivá smyčka zkracuje délku pádu. To dodává klidu.

„Jirko povol, jdu dál...“

Průzné a lehce se Joska pohybuje výš. Kdyby se na něj někdo z dálky díval, řekl by, že to nic není. Nad hodinami je převis krajně těžký. Joska zatíná zuby. Zkouší postoupit výš, vrací se a znovu nahoru. Ještě krok... Opět nachází místo pro smyčku. Šestkrát již lano mění v karabinách směr. Jirka dolé napětím ani nedýchá.

Joska zasekává další uzel a o kousek výš provléká hodinami smyčku. Jaká je to úleva nalézt pevný bod v závratné zdi! Přítel dole přidrží lano a prvolezec si může odpočinout...

Čas nepozorovaně ubíhá. Koruny stromů se táhly vlní, stíny lesa se prodlužují. Joska počítá. Je třicet metrů nad zemí. Dosud se obešel bez kruhu. Stěnka, která ho teď čeká, je kolmá a strmá. Tam někde bude muset zapustit první skobu.

„Jiříku, pošli kovárnu!“

Jirka navázal na volné lano, které se Joskovi hou-pálo od pasu, brašnu se skobami, kladivem a po-

můckami pro zapouštění kruhů. Stoupala vzduchem, ani se nedotkla skály. Joska se v brašně chvíli přehraboval. Vytáhl tenkou pomocnou skobičku: „Zkusím to tamhle...“ mávl rukou o tři metry výš.

„Pepíku nejanči...“ vykřikl Jirka, „s kovárnou tam nedoležeš!“ To už má Joska skobu v zubech a brašnu na rameni. Po drobných chytích získává centimetr za centimetrem. Vytahuje se a zdvihá za špičky prstů. Vzrušeně dýchá, tiskne se ke skále, jako by s ní měl splynout. Pojednou se zastaví, zasune kamsi pomocnou skobu a sedá si do smyčky: „Tak jak to vypadá?“

Jirka polykal naprázdno, nebyl schopen slova. „Kam mám dát kruh, sem nebo doleva?“ pokračoval Joska v samomluvě, „půjde to k němu bez pomocné skoby vůbec vylézt? Jirko, jisti!“ Joska se vypnul z pomocné skoby, pověsil brašnu a rychle slézal zpět. U posledních hodin se zastavil a pustil se divokým převísem znovu nahoru do místa, kam chtěl zapustit kruh. Za chvíli zazněly ze stěny kovové údery. Jako když datel potukává kůru chotěho stromu. Joska vysekává otvor pro zajišťovací kruh. Vydrolený písek šustí dolů až na žluté listy. Lano visí nehybně. Klepání ustalo. Čepel zbrusu nového kruhu připomíná žihadlo. Joska ho pečlivě utěšuje do otvoru roubíky olova. Bude držet spolehlivě. Mezitím se zeseřilo.

Nezbývá než pro dnešek skončit. Čtyřicet metrů jižní stěny Kapelníka je hotovo. Ještě nikdo se tak vysoko z této strany nedostal. Okem skoby provléká Joska lano a navyklými pohyby rychle jako šipka sjíždí dolů. Zítra navečer se sem vrátí...

Jirka s Joskou se nemohli dočkat odpoledne. Sotva však vyjeli, přihnal se líják a rázem odplavil do Stébénky naděje na dokončení prvovýstupu. Skály dychtivě sají vodu a křehnou. Vydutý déšť znamená konec lezení. Něco je však přece jen žene pod Kapelníka. Se stromů kape, životodárná vůně vlhka dýchá kolem. Horolezci se smutně brouzdají pod svou stěnu. Nemíjí do hovoru. Joska neodolá. Sáhne na skálu a zarazí se. Nedůvěřivě sáhne znovu a podívá se na prsty: „Proboha, Jirko, jsme to ale... Stěna je suchá! Vždyť je to převíslejšora dolů!“

Jirka sedí ve smyčce u kruhu a opírá se nohama o skálu. Čtyřicet metrů pod ním rostou maliny. Ani propletenec lan a smyček ho nevzrušuje. Vyzná se přesně v horolezecké pavučině. Ví, do kterého vlákna se posadit, a kterým jistit. Joska se odpíná ze skoby a leze výš. Na dvou spodních chytích se vzepře a již se drží ve spárce tenké jako tužka, která roztíná hladkou stěnu nad skobou. Metr po metru ubývá. Joska se blíží k místu, kde křížuje jižní stěnu Jeschkeho cesta. Terén je členitější a dobře drží.

Joska minul Jeschkeho travers a směřuje k vrcholové spáře. Předpokládal, že bude muset dát ještě jeden kruh, ale zatím to jde pouze se smyčkami. Brzy bude u převislé vrcholové spáry, která mu dělala starosti už dříve. Najde tam chyty? Sil má ještě dost. Ale opět se stmívá. Teď se však už nemůže vrátit. Není ani kudy. Cesta vede již jenom vzhůru. Jirka se zdola ozývá: „Jak to vypadá?“

„Ujde to.“ A potichu říká pro sebe: „Musí to jít!“ Zasunul ruku naplocho do spáry, vzepřel se na ní, jednou, podruhé... A hle, spáry ubývá. Už vidí proti temnému nebi její konec. Ještě dva metry, metr. Lano drhne o skálu a táhne dolů. Jirka mu nemůže pomoci. Sedí hodiny ve smyčce, je jistě již celý zdřevěnělý. Přichází ohlazené vrcholové bříško. Spárka našťásti vede až nahoru. Joska se naposledy vytáhne, hrábne několikrát nohama až nahmatá stup, zacoulmá ze zvyku lanem a udiveně se rozhlíží. Vždyť je to vrchol! Hrud se mu dmě hlubokými vdechy. Svěšuje ruce podél těla a mlčky hledí do šera. Dokázal to... nebo se mu to jen zdá?
„Tak polez, Jirko!“ volá konečně shůry.

„Udělalí údolního Kapelníka!“ letí zpráva mezi horolezci. Po třiceti třech letech od prvního pokusu padla nejtěžší stěna pískovcových skal. Zlezl ji dvaadvacetiletý cvičitel z Liberce - žák a oddílový druh Radana Kuchaře - Joska Čihula s Jirkou Šimonem.

Joska Čihula

